Staf vluchtelingen en ongedocumenteerden
28 januari 2019
Discussienota 'Doorstroom vanuit opvang ongedocumenteerden bij het ingaan van het nieuwe beleid'

Doorstroom vanuit opvang ongedocumenteerden bij het ingaan van het nieuwe beleid

Aanleiding

Op 11 december heeft het college van B&W het Uitvoeringsplan Ongedocumenteerden vastgesteld. Dit nieuwe beleid zal in de loop van 2019 gefaseerd worden ingevoerd.

De invoering van het nieuwe beleid leidt tot een aantal complexe en gevoelige keuzes die in deze discussienota worden voorgelegd. Om het nieuwe beleid voorspoedig in te kunnen voeren is het noodzakelijk dat de wethouder aangeeft hoe hij hierover denkt en dat de wethouder, bij instemming met de voorstellen, dit beleid ook publiekelijk steunt.

Enkele punten om daarbij mee te nemen zijn:

1. <u>De huidige opvang voor ongedocumenteerden zit nagenoeg vol</u>
    - In totaal vangt de gemeente momenteel 353 mensen op bij locaties Daalburgh, Walborg, Schuitenhuisstraat en de Derkinderenstraat. Daarnaast krijgen 80 mensen leefgeld (cijfers van HVO Querido, 10 januari 2019) en zitten er 36 ongedocumenteerden in de winteropvang (cijfers afkomstig van HVO Querido en het vreemdelingenloket 10/01/2019). Op de Derkinderenstraat, de Walborg, Daalburgh, en Schuitenhuisstraat zijn waren op 10 januari 2019 nog ongeveer 5 plekken beschikbaar. Op het schrijven van dit discussiestuk (22 januari) vindt een rechtszaak plaats over de eventuele ontruiming van een We Are Here groep.

2. <u>Verschillende van de huidige locaties lopen dit jaar af en moeten op termijn ontruimd worden, derhalve zullen er nieuwe locaties beschikbaar komen</u>
    - De Walborg (120 plekken) moet per 1 juni worden opgeleverd.

- De Schuitenhuisstraat (75 plekken) moet per 1 september worden opgeleverd.
- De Derkinderenstraat (120 plekken) moet per 1 november worden opgeleverd.

3. Er verblijven momenteel verschillende groepen in de huidige opvang:
    a. De eerste groep komt zeker in aanmerking voor de nieuwe opvang
    b. De tweede groep vereist nader onderzoek om te bepalen wie in aanmerking komt voor opvang
    c. Voor de derde groep is, gezien het nieuwe uitvoeringsplan, zeker dat zij bij het nieuwe systeem niet in aanmerking komen voor opvang.
        i. In de huidige opvang verblijven ongeveer 10 mensen met een hoog inreisverbod (10+ jaar) of een ongewenst verklaring
        ii. In de huidige opvang verblijven 2 mensen uit 'rijke landen', namelijk de Verenigde Staten en Zuid Korea. (NB de criteria voor wat 'rijke landen' zijn en of China
        iii. Hiernaast zijn ook EU burgers en mensen met een verblijfsvergunning in een EU-land uitgesloten van opvang. Op het moment zijn deze groepen niet aanwezig in de opvang.

4. Er is nog geen nieuwe coördinerende organisatie, noch zijn er nieuwe uitvoerende partijen om het nieuwe beleid op te pakken. Dit betekent dat de gemeente vooralsnog de regievoerende partij is.

Met betrekking tot het invoeren van het nieuwe beleid staan op basis van bovenstaande punten een aantal vraagstukken ter discussie:

1. **Hoe ziet de overgang van het oude naar het nieuwe beleid eruit voor de groep ongedocumenteerden die nu al in de oude opvang zit?**

2. **Hoe komt de beslissing tot stand dat iemand de opvang moet verlaten nu de nieuwe uitvoeringspartijen en coördinerende regieorganisatie er nog niet zijn?**
    a. **Op welke termijn gaan de nieuwe toelatingscriteria gelden, waaronder:**
        i. **Uitsluitingscriteria zoals een verhoogd inreisverbod, een ongewenst verklaring of een burger van een rijk land.**
        ii. **De nieuwe voorwaarde voor continuering van verblijf, namelijk het 'meewerken aan perspectief'?**

3. **Welke groepen krijgen voorrang wanneer nieuwe locaties voor opvang beschikbaar komen?**

4. **Hoe gaan we om met de groep ongedocumenteerden die momenteel leefgeld ontvangt?**

Uitwerking punt 1. Hoe ziet de overgang van het oude naar het nieuwe beleid eruit voor de groep ongedocumenteerden die nu al in de oude opvang zit?

Gezien:

- De opvang nagenoeg aan de maximale capaciteit zit
- De verwachting is dat de vraag naar plekken binnenkort toeneemt, gezien er momenteel ook ongedocumenteerdenin in de winteropvang verblijven en op 22 januari een rechtszaak plaatsvindt over de ontruiming van een We Are Here groep)
- Het nieuwe beleid duidelijke richtlijnen geeft met betrekking tot een kleine groep die nu in de opvang zit, die in het nieuwe systeem zeker niet in aanmerking komt voor opvang
- Het veel capaciteit zal kosten om de huidige mensen in de opvang te beoordelen en een spoedige start hiermee daarom gewenst is

Wordt voorgesteld:

- Om op korte termijn met de screening aan de slag te gaan. Dit betekent voor de verschillende groepen het volgende:

- Groep 1 (komt zeker niet in aanmerking voor opvang in het nieuwe systeem)
    - Wordt geïnformeerd over het nieuwe beleid en de beëindiging van de opvang per uiterlijk 1 juli.
    - Krijgt een aanbod om begeleiding te krijgen bij de terugkeer
    - Krijgt volgens de hiervoor geldende normen (20 procent van de tijd dat de ongedocumenteerde in de opvang heeft verbleven) de tijd om zijn vertrek zelfstandig voor te bereiden en zelfstandig nieuw onderdak te vinden.

- Groep 2 (vereist per individueel geval een beoordeling of zij in aanmerking komen voor opvang)
    - Wordt geïnformeerd over het nieuwe beleid, inclusief 24-uursopvang voor iedereen, extra begeleiding en de voorwaarde om mee te werken aan perspectief als voorwaarde voor continuering van verblijf
    - Ongedocumenteerden kunnen zelf de keuze maken of zij wel of niet in de nieuwe opvang een plek willen krijgen.
    - Meewerken aan perspectief, zoals vastgesteld in het uitvoeringsplan, is een voorwaarde voor opvang

    - Als een ongedocumenteerde hier niet aan mee wil werken start een, volgens de geldende normen (20 procent van de tijd dat de ongedocumenteerde in de opvang heeft verbleven) termijn, waarin de ongedocumenteerde zelf zijn vertrek kan voorbereiden en zelfstandig naar nieuw onderdak op zoek gaat.

- Groep 3 (komt zeker in aanmerking voor opvang in het nieuwe systeem)
    - Krijgen een plek aangeboden in de nieuwe opvang
    - Hierbij geldt dat de ongedocumenteerde mee moet werken aan perspectief

NB. Voor kwetsbaren en kwetsbare Dublinclaimanten geldt dat zij een plek krijgen aangeboden in de opvang én dat voor continuering van verblijf meewerken aan perspectief vereist is.

Voor de Dublinclaimant betekent dit dat hij/zij bereid is om, in gesprek met DT&V en IND, te kijken of overdracht naar het eerste Europese land of aan een AZC in Nederland, mogelijk is. Als de Dublinclaimant hier niet aan meewerkt, vervalt de opvang.

Voor een kwetsbare betekent dit dat hij ook moet meewerken aan perspectief. Als de kwetsbare hier niet aan meewerkt vervalt de opvangplek.

Uitwerking punt 2. Hoe komt de beslissing tot stand dat iemand de opvang moet verlaten nu de nieuwe uitvoeringspartijen en coördinerende regieorganisatie er nog niet zijn?

Gezien:

- Er nog geen uitvoerende partijen zijn om het nieuwe beleid op te pakken
- Er nog geen regieorganisatie is ingesteld
- Er momenteel mensen in de opvang zitten die met het nieuwe beleid zeker niet in aanmerking komen voor opvang
- Het uit de opvang zetten van mensen mogelijk kan leiden tot rechtszaken omdat mensen de opvang niet verlaten
- Deze groep, die zeker niet in aanmerking komt voor opvang, plekken bezet houdt van andere mensen die deze plekken beter kunnen gebruiken
- Het ingaan van het nieuwe beleid veel capaciteit zal vergen mbt het screenen van de mensen in de huidige opvang, het opzetten van het nieuwe systeem, etc en dat het daarom goed is deze groep, die zeker niet in aanmerking komt voor de nieuwe opvang, nu al in beweging te brengen

Wordt voorgesteld:

- Dat Programma Ongedocumenteerden op basis van het door het college vastgestelde Uitvoeringsplan vaststelt welke ongedocumenteerden niet in aanmerking komen voor de nieuwe opvang en de huidige opvang zullen moeten verlaten.
- Dat Programma Ongedocumenteerden in gesprek gaat met het Vreemdelingenloket om met hen het proces hiervoor te bespreken, zoals dit ook een jaar geleden is gedaan.
- Dat de ongedocumenteerden die niet in aanmerking komen voor de nieuwe opvang een brief ontvangen voor een gesprek bij het Vreemdelingenloket waar zij op de hoogte worden gesteld van het besluit
- Dat deze besluiten de komende weken worden voorbereid

NB Ongedocumenteerden die niet in aanmerking komen voor opvang in het nieuwe systeem krijgen wel het aanbod op begeleiding bij terugkeer. Hier kunnen zij tijdens de opzegtermijn in de huidige opvang gebruik van maken. nieuwe opvang, maar die

wel begeleiding willen ontvangen voor terugkeer hier tijdens de termijn die zij, in voorbereiding op hun vertrek,

Uitwerking punt 3. Welke groepen krijgen voorrang wanneer nieuwe locaties voor opvang beschikbaar komen?

Gezien:

- Meerdere panden van opvang voor ongedocumenteerden dit jaar aflopen en ontruimd moeten worden
- Nieuwe panden beschikbaar gesteld zullen worden
- De eerste resultaten van het nieuwe beleid veel (media)aandacht zullen ontvangen

Wordt voorgesteld:

- Dat de plekken op de nieuwe locaties in eerste instantie beschikbaar worden gesteld aan de mensen die in de huidige opvang verblijven en die in aanmerking komen voor de nieuwe opvang.
- Dat kwetsbare (niet zelfredzame) ongedocumenteerden hierbij ook voorrang krijgen
- Dat de samenstelling van de groep en de zelfredzaamheid van de groep als geheel hierbij ook een rol speelt.

Uitwerking punt 4. Hoe gaan we om met de groep ongedocumenteerden die momenteel leefgeld ontvangt?

Gezien:

- In het Uitvoeringsplan Ongedocumenteerden is opgenomen dat 'opvang in eigen kring' alleen gebeurt in uitzonderlijke gevallen, omdat intensieve begeleiding in de 24-uursopvang beter kan worden georganiseerd
- Er in de nieuwe situatie geen budget is gereserveerd voor leefgeld

Wordt voorgesteld:

- Dat vanaf juli de mensen die momenteel leefgeld ontvangen worden getoetst aan de hand van de uitsluitingscriteria, waarbij de leefgeldvoorziening voor de volgende groepen zeker stopt:
    - EU burgers
    - Mensen met een verblijfsvergunning in een EU land
    - Mensen met een verhoogd inreisverbod (10+ jaar)
    - Mensen met een ongewenst verklaring
- De mensen die momenteel wel leefgeld ontvangen en aan de insluitingscriteria voldoen een plek aangeboden krijgen in de nieuwe 24-uursopvang
- De mensen voor wie opvang in de 24-uursopvang vanwege zwaar wegende medische redenen niet mogelijk is hun leefgeld behouden als zij meewerken aan perspectief

NB. In dit proces zal worden samengewerkt met het Vreemdelingenloket en de GGD.

Consequenties

De voorgestelde besluiten kunnen op meerdere gebieden impact hebben:

- Publiciteit:
    - Als de opvang van mensen die in de huidige opvang verblijven wordt beëindigd, zal dit de nodige media-aandacht krijgen. Het is dan ook belangrijk om, voor hierin stappen worden gezet, een duidelijke mediastrategie met een duidelijk verhaal op te stellen en comunicatie goed op de hoogte te houden van de stappen die gezet worden.
- Onrust bij de ongedocumenteerden
    - Voor de groep die momenteel in de opvang verblijft gaat veel veranderen. Dit kan voor onrust zorgen binnen deze groep. Ook kan dit het beeld van de gemeentelijke opvang veranderen. Het is goed om ook hier op te anticiperen, de partners tijdig te betrekken als veranderingen in werking treden en een goed verhaal klaar te hebben liggen.
- Rechtszaken
    - Het beëindigen van de opvang kan leiden tot een toename in het aantal rechtszaken. In eerste instantie gaat het hierbij om de mensen die in het nieuwe systeem zeker niet in aanmerking komen voor een plek. Later kan het aantal rechtszaken ook toenemen als mensen niet meewerken aan perspectief en daarmee hun opvangplek komt te vervallen.